

Z OBSAHU	O teologické diskusi v Církvi. Katecheze Benedikta XVI.	04
	Geert Wilders a konec svobody v Čechách	06
	Žernov osličí. Nad zprávami o zneužívání dětí v irských katolických školách	09
	Pravda osvobozuje, byť zrovna nevíteří. Co nám přineslo dvacet let demokracie?	12

TRADICE OTCŮ

Z výkladu žalmů
svatého biskupa Augustina
(354–430)

Křičel jsem, protože sténalo mé srdce (srov. Žl 38). To je skryté sténání, které člověk neslyší. [...] Kdo tomu může porozumět, ne-li ten, kdo takové sténání vidí nebo mu naslouchá? Proto bylo řečeno, *křičel jsem, protože sténalo mé srdce*; jestliže totiž lidé někdy vůbec slyší člověka sténat, slyší většinou sténání těla, neslyší však sténání vycházející ze stenů srdce.

Kdo poznal, odkud křik vycházel? Bylo dále řečeno: *Ty víš o každé mé touze*. Ne lidé, kteří nemohou vidět do srdce, ale ty víš o každé mé touze. Jestliže Otec, jenž vidí i to, co je skryté, ví o tvé touze, pak tě nemine jeho odplata.

Samo tvoje toužení je tvou modlitbou; a je-li toužení stálé, je stálá i modlitba. Apoštol totiž nemluví nadarmo o těch, kdo se modlí *bez přestání*.

Znamená to, že musíme bez přestání klečet, vrhat se na zem nebo pozvedat ruce, když říká: *Bez přestání se modlete?* Tvrdíme-li, že se modlíme takhle, pak si myslím, že to bez ustání dělat nemůžeme.

Je však jiná, vnitřní, neustálá modlitba, a to je toužení. Ať děláš cokoli jiného, toužíš-li po onom svátečním klidu, neustáváš se modlit. Nechceš-li ustát v modlení, nepřestávěj toužit.

Tvé stálé toužení je tvým stálým hlasem. Přestaneš-li mluvit, zmlkneš. Kterí lidé zmlkli? Ti, o nichž bylo řečeno: *Protože se značně rozmohla nepravost, ochladne u mnoha lidí láska*.

Chlad lásky je mlčením srdce; planoucí láska je voláním srdce. Miluješ-li stále, stále voláš; voláš-li stále, stále toužíš; toužíš-li, máš na zřeteli pokoj.

Smějící se anděl, Katedrála Notre Dame v Remscheid

Gaudete in Domino semper

Radujte se stále v Pánu, opakují: Radujte se! Pán je blízko. (Flp 4,4–5)

Radujte se! Pán je blízko. Tato slova – útěchy, ale i závazku – otvírají liturgii třetí neděle adventní, neděle *Gaudete*. Liturgické texty této neděle, ale i nadcházejících dní hovoří o radosti: Advent není pouze „fialový“, tedy vážný a kající, je také „růžový“, plný radostného očekávání, „svaté nedočkavosti“. Lid, který tak neochotně naslouchal nepřijemným výzvám proroků k pokání a obrácení, si může oddechnout: dnes se mluví o radosti. Jak ovšem prožít skutečnou radost bez očistění a obrácení?

Novodobí „proroci“ dobře vědí, že člověk mnohem raději popřává sluchu líbivým zprávám. Svět chce být klamán. A tak nás politici a ekonomové utěšují, že krize už je za námi, ekonomika už opět roste. Koho zajímá, že nejde o skutečný zdravý růst, že to jen umělé státní

zásahy utlumily dopad krize? Že se zde „vylepšuje“ přítomnost na úkor budoucnosti? Dnes se chceme radovat a utráčet, dluhy budeme řešit až pak. Lze se však skutečně radovat s tímto Damoklovým mečem rostoucího zadlužování nad hlavou? A i kdyby snad ekonomika fungovala perfektně, stačilo by to k radosti a povznesení člověka? Hloupá otázka...

Avšak zpět k duchovní rovině. Nežijeme náhodou i zde na dluh? Neodkládáme to, co by bylo třeba udělat právě teď, na pak? *Teď je ta doba příhodná, teď je ten den spásy*. Ne zítra, až na to „budu mít čas“. Dnes se chceme radovat, dluhy budeme řešit až pak. Oddalováním duchovní obnovy si „vylepšujeme“, zjednodušujeme přítomnost na úkor budoucnosti a tím se pohoršujeme

Dokončení na str. 3

Foto: RaVat

První adventní kázání O. Cantalamessy

Vyhýbat se nebezpečí hereze dnešních dnů – frenetického aktivismu – a hledět na absolutní priority: modlitbu, vztah s živým Ježíšem, Slovem. Tak vyzval v prvním adventním kázání dne 4. 12. v kapli *Redemptoris Mater* všechny kněze v tomto Kněžském roce otec Rainero Cantalamessa, kazatel Papežského domu. Připomněl, že kněží jsou zvláštním způsobem Kristovými služebníky a přáteli a že jsou povoláni pokračovat v jeho díle ve světě, ukazovat lidem Otcovu spásnou vůli a milosrdnou lásku.

RaVat

Srí Lanka: Řád rosariánů se rozrůstá

Bastiampillai Anthonipillai byl na Cejlonu nazýván „bláznivý mnich“: přezdívali mu tak katolíci i hinduisté. Založil první domácí kontemplativní řád pro muže v celé Asii. Rosariáni jsou přísně asketičtí, nespí v noci víc než 2–3 hodiny, ale také odmítají kastovní systém a přijímají členy ze všech kast. Ve třicátých letech narazili na prudký odpor, nazývali je blázní, ale rosariáni trvali na svém a otázka kasty nesmí být v jejich komunitě ani zmíněna.

Kongregace je založena na benediktinské a trapistické tradici, ale je zakouřena i v domorodé kultuře. Dnes má mnoho povolání, provozuje 18 seminářů.

ACN

Benedikt XVI. chválí duchovní obnovu v Albánii

Dne 4. prosince přijal papež tiranského arcibiskupa Anastase a další představitele autokefální pravoslavné církve v Albánii. V uvítací řeči připomněl, že provincie Illyricum byla evangelizována už za apoštolských časů. „Jak svědčí nejstarší spisy vaší kultury, díky zachování staré latinské křestní formule a byzantského hymnu o Zmrtvýchvstání Páně zanechala víra našich křesťanských předků nevyhladitelné stopy v dějinách, literatuře a umění vašeho lidu,“ dodal.

Nejvíce však Benedikt XVI. vyzdvihl svědectví víry, jež složili albánští křesťané, pravoslavní i katolíci, za ateistického režimu ve druhé polovině 20. století. Uchováli si víru za extrémně represivního a nepřátelského režimu, a mnozí z nich za to krutě zaplatili svými životy.

Papež dále chválil rekonstrukci katolické i pravoslavné církve v Albánii, jejich misijní aktivitu, obnovu svatých míst, formaci kněží a katechetickou práci. Vyzdvihl také bratrské vztahy mezi katolíky a pravoslavnými.

„V tomto světle bychom měli klást důraz na ty prvky víry, jež sdílíme: společné nicejsko-cařihradské kredo, společný křest na odpuštění hříchů, dědictví prvních ekumenických koncilů, reálné – byť nedokonalé – společenství, jež sdílíme, a společnou touhu stavět na tom, co už existuje,“ řekl papež.

VIS

Afrika – duchovní plíce světa

Za posledních 20 let se počet křesťanů v Africe téměř ztrojnásobil na dnešních 146 milionů lidí. 17 % Afričanů se hlásí ke katolické víře. Tento rozkvět je možný jen proto, že uprostřed válek, genocid, bezpráví a vykořisťování je zde Církev jako znamení smíření.

Proto má v Africe Církev mnoho povolání. Téměř všude rostou semináře. Například seminář *Mistra Louise Parisota* v Čanvedži (diecéze Lokossa, Benin) byl před 15 lety otevřen pro 62 kandidátů kněžství, v roce 2008 to už bylo 220 seminaristů, kteří se zde modlí a studují. Důraz se klade na filosofické a teologické vzdělání, protože vliv islámu a předkřesťanských tradic je silný. Seminaristé se ale věnují i fyzické práci, aby byli soběstační. Seminář nyní prostřednictvím ACN usiluje o získání dalších stipendií pro tento akademický rok.

ACN

Honkong: Americký vyslanec o obchodu s lidmi

Luis CdeBaca, americký vyslanec pro otázky obchodu s lidmi, řekl, že globální hospodářská krize žene více lidí do nucené práce a jiných forem moderního otroctví. Organizátoři využívají chudé falešnými sliby o lepší práci, dodal.

Migranti na sebe ze zoufalství berou větší rizika a cestují na dlouhé vzdálenosti. V cíli zjistí, že jsou zapleteni do dluhů a jako otroci pracují za malé peníze jako domácí síly nebo prostitutky.

Řada zemí se podle něho snaží s obchodem s lidmi bojovat. Asie se na tento problém soustřeďuje více než dříve. V Číně zůstává tento obchod velkým problémem. Ženy jsou brány do sexuálního otroctví a prodávány jako nevěsty.

Jubilee

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zaslání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

Španělský deník o možných zázracích Jana Pavla II.

Deník *La Razón* zveřejnil 2. prosince seznam zázračných jevů připisovaných přímluvě papeže Jana Pavla II. Bývalý sekretář Jana Pavla kardinál Stanislaw Dziwisz řekl novinářům, že už za papežova života se odehrálo několik mimořádných jevů, které nebyly zveřejněny, protože to bylo zakázáno.

Podle *La Razón* byla v roce 1979 uzdravena z rakoviny Angličanka, matka rodiny. V roce 2004 polskému chlapci zmizel lymfóm po soukromé audienci u papeže. Šestnáctiletý Italce zmizela rakovina kostí, když se jí na Světovém dnu mládeže v Torontu papež dotkl rukama a požehnal jí křížem. V roce 1980 zmizela devětatřicetiletému Australanovi mozková paralýza během audience na svatopetrském náměstí. Čiňanka žijící ve Vancouveru řekla papeži při audienci, že už měla tři spontánní potraty. On jí řekl, že bude mít syna a požehnal jí křížem: chlapec se skutečně narodil. Pětiletý Mexičan se uzdravil z leukémie, když se v roce 1990 setkal s papežem při jeho návštěvě Mexika. Kolumbijská řeholnice, která byla 20 let ochrnutá, se v roce 1984 uzdravila po audienci v Římě.

ACI Prensa

Rezoluce Rady Evropy o právu nemocnic odmítat potraty

Návrh rezoluce Rady Evropy na omezení svobody lékařů a zdravotníků neprovádět potraty je nejnovější iniciativou RE: jde o omezení svobody náboženství a svědomí. Rezoluci předložila Švédka Carina Hagg: má název *Přístup žen k zákonné lékařské péči: problém neomezeného využívání námitky svědomí*.

Rezoluce má dva cíle: prosadit přístup k potratu jako lidské právo a omezit možnost poskytovatelů zdravotní péče odmítat tento zákrok z náboženských, mravních a filosofických důvodů. Týká se to zejména potratů, emergentní kontracepce, asistované sebevraždy a umělého oplodnění.

Dokument říká, že právo na námitku svědomí se u jednotlivců uznává, ale Parlamentní shromáždění RE je znepokojeno nárůstem těchto případů a jeho nedostatečnou regulací. Věc vyžaduje dohled a sledování. U institucí (nemocnice) však musí být námitka odstraněna. To by v praxi znamenalo konec katolických nemocnic.

Evropské centrum pro právo a spravedlnost (ECLJ) bude v této věci intervenovat a hájit právo na námitku svědomí. Připravuje memorandum na její podporu, které Parlamentnímu shromáždění předloží.

LifeSite News

Vatikán vydává 105 dokumentů ze svých archivů

Milióny dokumentů ve Vatikánských archivech zabírají 90km regálů. Vatikán povzbuzuje akademiky k jejich studiu; ve spolupráci s belgickým nakladatelstvím nyní vydává 105 nejdůležitějších dokumentů pro veřejnost.

Knihu *Vatikánské tajné archivy* vydalo nakladatelství *VdH Books* v holandštině, angličtině, francouzštině a italštině. Kardinál Raffaele Farina, vatikánský archivář, píše v úvodu knihy, že „tajné vatikánské dokumenty“ jsou dnes v populární literatuře a filmech představovány jako cosi úmyslně skryvaného. Ale latinské slovo *secretum* znamená „osobní“ nebo „soukromé“. Otevření archivů pro badatele nařídil papež Lev XIII. v roce 1881, dnes na zpracování dokumentů denně pracuje 60–80 badatelů.

CNS

Somálsko: Zastavit přísun zbraní!

Apoštolský administrátor Mogadishu, biskup Giorgio Bertin, řekl agentuře *Fides* po vraždě tří ministrů tamní přechodné vlády, že je třeba zastavit dodávky zbraní do země. Mezinárodní společenství by mělo zablokovat financování dodávek zbraní: potřebujeme koordinované úsilí OSN, Africké unie, Arabské ligy, Islámské ligy a Mezinárodního úřadu pro rozvoj.

Mezinárodní společenství potírá pirátství na moři, ale je třeba zasáhnout i na zemi, kde mají piráti své základny, upozornil. Na otázku, zda růst radikálního islámu změnil situaci ve srovnání se stavem před několika lety, biskup odpověděl: Ano. Radikální islamismus situaci změnil, ale klanový systém nezmizel. Vůdci převlékli kabáty, ale klanová logika přetrvává.

Problém je, že v Džibuti se debatuje o utvoření vlády, ale islamistické hnutí *Šabáb* získává území silou. Zajišťují jakési minimum pořádku, ale projekt vytvoření vlády nepodporují, dodal biskup.

Fides

Dokončení ze str. 1

jeme. Tedy stáváme horšími. Vlažnějšími, prázdnějšími.

Přítomnost však skutečně lze vylepšit, uzdravit. A to nikoli na úkor, ale mocí budoucnosti: jako závdavek věčnosti. Lze ji smysluplně prožívat jako cestu k Věčnému, nikoli jen přežívat, protože se nám nechce *připravovat cestu Pánu*.

Pán přijde, ale zároveň už je skryt s námi. Přichází stále, dává nám sám sebe, aby se naše čekání na něj stávalo opravdovějším, a proto radostnějším. Čas, který nám byl dán k čekání na Pána, nemá bezcílne proplynout kolem nás. Je obdařený smyslem. Je to *kairos*, příhodný čas. Čas, kdy naše nesmělá, neuvědomělá touha po Pánu má růst, prohlubovat se a očisťovat v oddané a radostné *Marantha! Přijď, náš Pane!*

To je vlastně poselství Adventu: Pán přijde a my s ním budeme moci vejít do Božího odpočinutí. Jak moc chceme?

Dagmar Kopecká

O TEOLOGICKÉ DISKUSI V CÍRKVI

Katecheze Benedikta XVI. na generální audienci 4. listopadu 2009

Jaké je poslání teologie a jaké jsou zásady správného teologického bádání? Při hledání odpovědí na tyto otázky nás může inspirovat diskuse mezi středověkou mnišskou a scholastickou teologií, tzv. teologií srdce a teologií rozumu. Benedikt XVI. na jejich příkladu ukazuje nezbytnost a užitečnost zdravé teologické diskuse v Církvi.

Drazí bratři a sestry,

v poslední katechezi jsem prezentoval hlavní charakteristiky mnišské teologie a scholastické teologie 12. století (viz *RC Monitor* 26/2009). Mohli bychom je nazývat také „teologie srdce“ a „teologie rozumu“. Mezi představiteli obou proudů se rozvinula obsáhlá a občas vzrušená diskuse, kterou symbolicky představuje kontroverze mezi svatým Bernardem z Clairvaux a Abelardem.

Foto: en.wikipedia.org

Teologie má podle Bernarda šířit živou a niternou zkušenost Boha. Má napomáhat k tomu, aby Bůh byl stále více a lépe milován. Teologie se může sytit jedině kontemplativní modlitbou: afektivním sjednocením srdce a mysli s Bohem.

Teologie srdce

Pro pochopení této konfrontace mezi dvěma velkými mistry je dobré připomenout, že teologie je hledáním racionálního porozumění vírou chápaných tajemství křesťanského Zjevení, nakoľik je to možné: *fides quaerens intellectum* řečeno tradiční definicí – víra hledá srozumitelnost – souhrnnou a účinnou. Zatímco svatý Bernard, typický představitel mnišské teologie, klade důraz na první část definice, na *fides* – víru, Abelard, který je scholastikem, zdůrazňuje druhou část, tj. *intellectum* – uchopení rozumem. Podle Bernarda je samotná víra obdařena vnitřní jistotou, založenou na svědectví Písma a učení církevních otců. Víra je navíc posilována svědectvím svatých a inspirací Ducha Svatého v duších jednotlivých věřících. V případě pochybností a dvojznačnosti je víra chráněna a osvětlována výkonem církevního učitelského úřadu. Bernard tedy stěží nalézá shodu s Abelardem a všeobecně s těmi, kteří podrobovali pravdy víry kritickému zkoumání rozumu; zkoumání, které podle jeho mínění obnášelo vážné nebezpečí, totiž intelektualismus, relativizaci pravdy, zpochybnění samotných pravd víry. Bernard v takovémto přístupu spatřoval smělost vystupňovanou až k bezohled-

nosti, tedy plod pýchy lidské inteligence, která se chce „zmocnit“ tajemství Boha. V jednom svém dopise to se smutkem líčí následujícími slovy: „Lidský důvtip pátrá po tom, co jej přesahuje, vniká násilím do Božího světa, falšuje spíše než vysvětluje tajemství víry; to, co je uzavřené a zapečetěné, neotvírá, nýbrž vykořeňuje, a to, co shledává pro sebe neprostopupným, pokládá za nic a odmítá tomu věřit“ (*Epistola* CLXXXVIII,1: PL 182,I,353).

Teologie má podle Bernarda jediný účel: šířit živou a niternou zkušenost Boha. Teologie je tedy pomocí k tomu, aby byl stále více a lépe milován Pán, jak praví titul jeho traktátu *De diligendo Deo* – O povinnosti milovat Boha. Na této cestě existují různé stupně, které Bernard zevrubně popisuje až k onomu vrcholu, kdy je duše věřícího opojena vírem lásky. Lidská duše může již na zemi dosáhnout tohoto mystického sjednocení s božským Slovem, sjednocení, které *doctor mellifluus* popisuje jako „duchovní svatbu“. Božské Slovo ji navštíví, odstraní její poslední odpor, osvítlí, zapálí a promění ji. V tomto mystickém sjednocení pak zakouší hluboký pokoj a něhu, a zpívá svému Ženichu chvalozpěv radosti. Jak jsem již poznamenal v katechezi věnované životu a učení svatého Bernarda, teologie se podle něho může sytit jedině kontemplativní modlitbou, jinými slovy: afektivním sjednocením srdce a mysli s Bohem.

Teologie rozumu

Abelard, který mimo jiné zavedl výraz „teologie“ v tom smyslu, jak mu rozumíme dnes, však zaujímá odlišný pohled. Tento proslulý mistr 12. století, který se narodil ve francouzské Bretani, byl obdařen živým intelektem a jeho povoláním bylo studium. Nejprve se zabýval filosofií

a potom aplikoval výsledky, kterých dosáhl v této disciplíně, na teologii, jejímž magistrem byl v nejvzdělanějším městě té doby – Paříži – a později v různých kláštorech, kde žil. Byl brilantním řečníkem: jeho přednášky sledovaly doslova davy studentů. Byl zbožného ducha, ale neklidné povahy. Jeho život byl bohatý na dramatické události: stavěl se proti svým učitelům, měl dítě s jednou učenkou a inteligentní ženou, Heloisou; často se pouštěl do polemik se svými kolegy teology, byl postižen církevními tresty, ale zemřel v plném společenství s Církví, jejíž autoritě se v duchu víry podřídil.

Právě svatý Bernard přispěl k odsouzení několika Abelardových nauk na provinční synodě v Sens roku 1140 a podnítil také zásah papeže Inocence II. Opat z Clairvaux, jak jsme řekli, se stavěl proti příliš intelektualistické metodě Abelarda, který v jeho očích redukoval víru na pouhé mínění, oprostěné od zjevené pravdy. Bernardovy obavy nebyly neopodstatněné a sdíleli je ostatně také další velcí myslitelé té doby. Přehnané užívání filosofie vsutku činí Abelardovu nauku o Trojici nebezpečně křehkou, a stejně tak i jeho pojetí Boha. Také v oblasti morálky jeho nauka nepostrádala dvojznačností. Kládl důraz na zvažování subjektivního úmyslu jakožto jediného zdroje dobroty či špatnosti morálního jednání a opomíjel tak objektivní význam a morální hodnotu skutků, což je nebezpečný subjektivismus. Toto je – jak víme – velmi aktuální aspekt naší doby, v níž je kultura často poznamenávána rostoucí tendencí etického relativismu, kdy pouhé »já« rozhoduje o tom, co je pro mne v této chvíli dobré. Netřeba však opomíjet také velké zásluhy Abelarda, který měl mnoho žáků a rozhodně přispěl k vývoji scholastické teologie, jež našla svůj zralejší a plodnější výraz v následujícím století. Netřeba podceňovat ani některé jeho intuice, týkající se například tvrzení, že nekřesťanské náboženské tradice jsou už jakousi přípravou na přijetí Krista, božského Slova.

Užitečnost zdravé teologické diskuse

Co se dnes můžeme naučit z konfrontace, vedené často vzrušenými tóny mezi Bernardem a Abelardem, a vůbec mezi

Vzniká-li nějaká teologická kontroverze, měla by všem ležet na srdci ochrana víry Církve a vítězství pravdy v lásce. Kéž se s tímto přístupem také dnes v Církvi diskutuje, aby vždy bylo cílem hledání pravdy.

teologií mnišskou a scholastickou? Myslím, že se tu ukazuje především užitečnost a nezbytnost zdravé teologické diskuse v Církvi, zejména nejsou-li diskutované otázky definované učitelským úřadem Církve, který nicméně zůstává nevyhnutelným opěrným bodem. Svatý Bernard, ale také samotný Abelard, vždycky bez váhání uznávali jeho autoritu. Odsouzení, které postihlo Abelarda, nám navíc připomíná, že na teologickém poli musí existovat rovnováha mezi tím, co bychom mohli nazvat architektonickými principy, které nám dává Zjevení a které proto mají vždycky primární důležitost, a interpretačními principy, které podává filosofie, tedy rozum a které mají sice významnou, ale jenom instrumentální funkci. Když se tato rovnováha mezi architekturou a nástroji interpretace vytratí, upadá teolo-

gická reflexe do nebezpečí, že bude narušena omyly, a učitelskému úřadu Církve pak náleží uplatnit službu pravdě, jak je mu to vlastní. Je třeba také zdůraznit, že mezi motivacemi, které vedly Bernarda, aby se postavil proti Abelardovi a podnítil intervenci církevního učitelského úřadu, byla také péče o to, aby byli uchráněni prostí a obyčejní věřící, kterých je třeba se zastat, když existuje nebezpečí, že budou zmateni nebo přivedeni na scesti příliš osobními míněními a bezohlednými teologickými argumentacemi, jimiž by se mohla dostat do úzkých jejich víra.

Vítězství pravdy v lásce

Chtěl bych nakonec zmínit, že teologická konfrontace mezi Bernardem a Abelardem se skončila smířením mezi oběma, díky zprostředkování jednoho společného přítele, opata z Cluny, Petra Ctihodného, o kterém jsem mluvil v jedné z předešlých katechezí. Abelard projevil pokoru uznáním svých omylů a Bernard prokázal velkou shovívavost. U obou převážilo to, co by mělo opravdu všem ležet na srdci, když vzniká nějaká teologická kontroverze, totiž ochrana víry Církve a vítězství pravdy v lásce. Kéž se s tímto přístupem také dnes v Církvi diskutuje, aby bylo vždycky cílem hledání pravdy.

Přeložil P. Milan Glaser SJ

Radio Vaticana

(mezititulky redakce)

Laurentius De Voltolina, Přednáška na středověké univerzitě (14. stol.). Foto: wilsonsalmanac.com

Foto: rnw.nl

GEERT WILDERS A KONEC SVOBODY V ČECHÁCH

Nizozemský politik Geert Wilders varuje před problémy islámu.

Měli bychom mu naslouchat, ne ho zakazovat.

Politik, který nikdy neporušil zákon, nevyzývá k násilí a naopak sám žije pod hrozbou smrti, nemůže vystoupit v Praze. Odmítl ho Senát, odmítly ho dva soukromí pronajímatelé. V prvním případě hrála roli hloupost kombinovaná s politickou korektností (což je vlastně také druh hlouposti). V těch dalších strach. Měl totiž přijet extrémista, ultrapravičák, xenofob, fašista.

Kdo je tady fašista

Nizozemský politik Geert Wilders vede Stranu svobody, která momentálně vede v průzkumech veřejného mínění. Je pro větší práva zvířat, udílení azylu pronásledovaným homosexuálům z Íránu či křesťanům z Iráku. Je přítelem Izraele, kde dva roky žil. Procestoval i řadu dalších zemí Blízkého východu. Cítí se být „stovky mil daleko“ od Le Pena či Mussoliniho pohrobků v Itálii a Britskou národní stranu označil za nechutnou. Takhle vypadá agenda ultrapravičáka? Fašisty? Ne, to jen levice jako obvykle používá nálepku fašisty pro všechny své protivníky, přičemž už zapomněla, že i je tak kdysi označoval Stalin (za sociálfašisty).

Ale pravda, nálepku extrémisty a fašisty si Wilders vysloužil především požadavkem omezit imigraci z muslimských, kulturně odlišných oblastí (v případě Holandska tedy především z Maroka). Imigrantů je podle Wilderse už příliš a nevratně mění kulturní mapu Nizozemí. „Projděte se ulicí a sledujte. Už se necítíte jako ve své vlastní zemi. Tohle je bitva, ve které se musíme bránit.“ To jsou ovšem v pokrokových kruzích vysmívané tradiční potřeby člověka. Cítit se „mezi svými“, mít pocit „kulturní blízkosti“...? Jak přízemní oproti světlé vizi multikulturní společnosti. Že přitom často i sami imigranti utvářejí uzavřená ghetta? O tom už se jaksí nemluví. A nebo je

na vině opět většinová společnost, sociální vyloučení atd, atd.

Na tenkém ledě

Wilders ovšem imigranty nechce postřílet, ani narvat do dobytčáků, ani poslat domů letadlem. Požaduje na pět let zastavit imigraci z „nezápadních“ zemí (ostatně imigrace není žádné základní lidské právo, ale laskavost – či vypočítavý kalkul – hostitelské země). Chce v ústavě zakotvit kulturní dominanci židovsko-křesťanské a humanistické tradice a na pět let zastavit budování nových mešit. Zakázat kázání v jiném jazyce než v holandštině. Uzavřít radikální mešity a vyhostit extrémistické muslimy. Vyhos-

tit kriminální přistěhovalce. Kromě toho chce snížit daně, obnovit úroveň tradičního vzdělání a respekt k učitelům, policistům či lékařům. A snížit pravomoci Evropské unie a holandský příspěvek do unijního rozpočtu. Wilders požaduje také zákaz koránu. Označuje ho za „fašistickou“ knihu, totožnou s knihou *Mein Kampf*. A islám za totalitní ideologii, nikoli za náboženství.

Nejen tím se dostává na tenký led. Libertarián, který chce určovat v jakém jazyce se bude kázat? Bojovník za svobodu slova chce zakázat knihu? Přes tisíc let starý, literárně mimořádně zdařilý náboženský text – který dal vzniknout velké civilizaci – porovnává s literárním odpadem a takřka nečitelným podprůměrným politickým manifestem?

Jen proto, že v něm jsou odkazy na násilí a potlačování jinověrců? To bychom museli zcenzurovat leccos i z dalších svatých knih. Nebo z klasické literatury. Vždyť kolik těch antisemitských, antiněmeckých či antikatolických výpadů najdeme u našeho Havlíčka, Bezruč nebo Jiráka... Wilders se ale brání tím, že chce jen důsledně naplnit holandské zákony zaměřené proti šíření nenávisť (na jejich základě je také v Holandsku zakázán *Mein Kampf*). Jako libertarián by je prý klidně zrušil a zákaz koránu pak nepožadoval.

Wilders se také mýlí, když tvrdí, že islám není náboženství. Samozřejmě je. Má ovšem do jisté míry pravdu v tom, že islám není jen náboženstvím. Islám je v mnohem větší míře než křesťanství zároveň celostním životním návodem a politickým programem. Najdete tam vše – od předpisů o jídle, odívání, sexualitě až po jasný požadavek na ovládnutí světa a detaily postavení podmaněných příslušníků ostatních náboženství (tedy těch, kterým bude umožněno si za podmínky absolutní poslušnosti a druhohrádeho postavení zachovat svou víru).

Jak bít manželku

Pro muslimy je korán od „a“ až do „z“ Božím dílem, které tudíž nepřipouští například kritické zkoumání (za to se i v takové relativně liberální zemi jako Egypt můžete dostat do pěkné kaše). Korán poskytuje kompletní návod pro život – bez

ohledu na to, že ten návod byl zjevně šitý na míru pouštím a oázám Arábie v sedmém století. Dodnes tak platí, že se muslimská žena, která není doprovázena mužským pokrevním příbuzným, nesmí vzdálit od svého domu více než 80 km – protože to je vzdálenost, kterou ujde karavana velbloudů za 24 hodin. A uznal to před dvěma lety i německý soud, když muslimští rodiče nechťeli pustit dceru na školní výlet delší než 80 kilometrů. A dodnes platí i předpisy o bití žen (ne moc tvrdě, ne do obličejů a předtím ji varujte!), protože to tak zapsal prorok do koránu, veden Boží rukou. Wilders se ptá – a jsou to zcela oprávněné otázky – jak je toto v souladu s praxí liberálně-demokratické společnosti. Jak jsou šariátská ustanovení v souladu s občanským

Wilders si dovoluje říkat, že „císař je nahý“. Že se moc utrácí. Že klesá kvalita vzdělání. Že imigrantů je více, než je Nizozemí schopno vstřebat. Že rozklad tradiční rodiny je vážným nebezpečím pro společnost. Říct tyto zjevné pravdy je už samo o sobě prolomením nepsaného tabu.

právem? Zda máme či nemáme tolerovat faktickou existenci dvojího právního systému – jednoho laického a jednoho islámského? Jak to, že mezi marokánskou mládeží je výrazně větší kriminalita? Jsou to komplexní otázky, které ne vždy mají nutně co dělat s islámem. Nezletilí maročtí delikventi mají jen malou představu o islámu – jednoduchý radikální islám jim ale může snadno poskytnout ideovou výbavu. Už nebudou jen PROTI (státu, společnosti), ale i PRO něco (kalifát, islámská společnost), jak se to již děje na předměstích francouzských měst.

Ano, Wildersovy názory jsou kontroverzní. Jako ostatně všechno, co dnes ne-

pluje na bezpečně vlně středového mainstreamu. Kontroverzní jste ostatně v anglicky mluvícím světě už když tohoto neoznačíte za „nadměrně vážícího“, slepého za „nevidomého“ a invalidu za „člověka s pozměněnými schopnostmi“. Ano, k nálepce extrémisty přijdete opravdu snadno. Wilders si dovoluje říkat, že „císař je nahý“. Že se moc utrácí. Že klesá kvalita vzdělání. Že imigrantů je více, než je Nizozemí schopno vstřebat. Že rozklad tradiční rodiny je vážným nebezpečím pro společnost. Říct tyto zjevné pravdy je už samo o sobě prolomením nepsaného tabu.

Politická korektnost jako cenzura

Česká republika byla dosud zemí, kde politická korektnost neomezovala svobodu slova tak, jak je tomu bohužel zvykem v západní Evropě. Devatenáctý listopad 2009, kdy (pravici ovládaný) Senát odmítl vpustit Wilderse na svou půdu, znamená symbolický konec této éry. Máloco dokazuje intelektuální úpadek ODS (zmatenými novináři občas nazývané „konzervativní“) jako její ostentativní distancování se od Wildersovy návštěvy. Jde prý o extrémní názory, které překračují meze svobody projevu a prohlubují extremismus ve společnosti (i když extremismus tady posiluje spíše Mirek Topolánek, protože po každé jeho povedené dovolené v Toskánsku přibývá voličů KSČM nebo Dělnické strany). Bylo by opravdu zajímavé vědět, který vyuk v centrální kanceláři ODS tyhle perly vymýšlel. Je totiž vskutku půvabné, jak hodně se levicově-aktivistický tón prohlášení ODS podobá podobnému prohlášení, kterým ČSSD odsoudila založení frakce „Evropští konzervativci a reformisté“.

Nenásilný tlak politické korektnosti i globalizovaný teror ukázaly svou sílu. Skupina extrémistů, která kdesi vyhlásila na někoho fatwu, určuje i naši veřejnou debatu. Výhrůzkami smrti rozhoduje, kde a koho si kdo pozve. Dnes je to „kontroverzní“ politik Wilders. Zítřka to může být každý, kdo kriticky zkoumá korán. Pozitíří i každý muslim, který neakceptuje plně a do detailů představu islámských radikálů o tom, co je to islám.

Foto: islamizationwatch.blogspot.com

I když se to nezdá, Wilders bojuje i za tu mlčící většinu muslimů. Za většinu slušných, pracovitých a zákon ctících muslimů (což opakovaně uznává i on sám), kteří chtějí vést normální slušný život. Oni se stanou další obětí, stejně jako i nyní drtivá většina obětí islámských teroristů jsou nevinní muslimové.

Ano, Wilders zachází v některých svých výrocích za hranici populismu. Zbytečně daleko. Nabízí někdy moc jednoduchá řešení. Ale není ultrapravičák. Stejně jako další kritici muslimské imigrace jako Pim Fortuyn (otevřený homosexuál, zastánce liberalizace drog a eutanázie) nebo Theo van Gogh (ateista, republikán a narkoman) či Ayan Hirsi Ali (zapřísáhlá ateistka a feministka)... Ne, ti také jen těžko zapadnou do obvyklé škatulky pravicového extrémisty a xenofoba (zvláště, když Hirsi Ali je černoška původem ze Somálska...) Ti všichni jsou produktem holandské frustrace z toho, jak se bortí společenský konsensus, založený na svobodě a toleranci. Ve všech případech jde o ateisty (i když Wilders byl vychován katolicky a vždy uznává význam křesťanského kulturního dědictví), jeden byl homosexuál, další narkoman. Wildersovy kroky primárně směřují k záchraně liberálního řádu před těmi, kdo tento řád necítí. Kdyby to dělali ti, kdo byli v Holandsku posledních třicet let u moci, mohl být dnes Geert Wilders

Nenásilný tlak politické korektnosti i globalizovaný teror ukázaly svou sílu. Skupina extrémistů, která kdesi vyhlásí na někoho fatwu, určuje i naši veřejnou debatu. Výhružkami smrti rozhoduje, kde a koho si kdo pozve. Dnes je to „kontroverzní“ politik Wilders. Zítřka to může být každý, kdo kriticky zkoumá korán. Pozítří i každý muslim, který neakceptuje plně a do detailů představy islámských radikálů o tom, co je to islám.

obyčejným poslancem vládních liberálů, kterým byl do roku 2004. A boj za křesťanské hodnoty a odkaz západní civilizace by mohli vést ti, co na to tak často a tak hanebně rezignují – evropští křesťanští demokraté. Už jen při zběžném pohledu do lavic Evropského parlamen-

tu či mezi vůdčí představitelé evropských států je zjevné, že tady se pomoci nedočkáme. Tak nezbývá než vzít zavděk svěrázným holandským liberálem, který se nicméně nebojí říct, že něco je špatně...

Konec svobodné diskuse

„Kontroverzní“ Wilders tedy do Čech nepřijel. Můžeme pokračovat v zaběhnutých kolejích. Ještě více opakujících multikulturních konferencí, kde si účastníci budou navzájem notovat, jak jsme všichni tolerantní a vlastně mezi námi nejsou žádné rozdíly. Až na ten, že někdo se tu musí skrývat s ochrankou za zády a spát každý den jinde. A s manželkou se vidět jednou za týden. Skrývá se snad někde na světě nějaký kritik křesťanství či Západu? Bojí se někdo kdekoliv v Evropě pronajmout sál a tvrdit, že Západ je dekadentní, zločinný, prohnílý a imperialistický a křesťanství totalitní? Nebojí. A v tom je ten podstatný rozdíl. V liberálně-demokratické společnosti je totiž možné (tedy, ehm... bylo možné) kritizovat názory, ideologie či náboženství, pokud nevyzýváme k omezení práv jednotlivců. Jinými slovy, můžu tvrdit, že islám je totalitní, ale nemohu požadovat hromadnou deportaci muslimů. Můžu tvrdit, že Židé ovládají svět, ale nemohu vykřikovat „Židi do plynu!“. Můžu hlásat, že homosexualita je hříšná, ale nemohu požadovat její trestnost. Tento zásadní rozdíl, který umožňoval svobodu slova a zároveň chránil práva a svobody jednotlivce, u nás devatenáctým listopadem padl. A nemusela k tomu přijít ani jedna jediná konkrétní výhružka ze strany islámských extrémistů. Stačilo k tomu pár těch, které kdysi Lenin tak prorocky označil za „užitečné idioty“.

Matyáš Zrno

Vyšlo ve zkrácené formě
v Lidových novinách 1. 12. 2009
po redakčním titulkem
„Císař je nahý“ se neříká“

Autor pracuje v Občanském institutu a na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR. Přednáší na Vysoké škole CEVRO Institut.

ŽERNOV OSLIČÍ

Nad zprávami o zneužívání dětí v irských katolických školách

Kdoby pak pohoršil jednoho z maličkých těchto, věřících ve mne, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho, a pohřben byl do hlubokosti mořské.

Mt 18, 6 v kralickém znění

Je v tom určité napětí: k článkům líčícím hrůzy katolických internátních škol v Irsku, jsou zpravidla připojeny diskusní příspěvky lidí, kteří těmito školami prošli a mají na ně spíš dobré vzpomínky. (Patří k nim mj. bývalý newyorský starosta Rudy Giuliani.)

Autoři připomínají, že školy vedené učitelskými řádami pokrývaly prakticky všechny kulturní a sociální potřeby irské společnosti a později samostatného irského státu. Školy vedené Bratřimi a Sestrami byly z velké části nápravné instituce, založené státem a církevními úřady. Ujímalý se bezprizorných dětí ulice a dětí z narušeného prostředí. Vychovávaly také postižené děti.

U zrodu samostatného Irska

V období mezi francouzskou revolucí a počátkem katolické emancipace v Británii a v Irsku byla založena řada učitelských řádů: Křesťanští bratři, Maristé a další pro výchovu chlapců, Milosrdné sestry, Brigitky, Loreťanky a Irské sestry lásky k bližnímu pro výchovu dívek.

Zejména vliv Bratří na Irsko byl obrovský. Absolventi jejich škol Irsko vytvořili. Z 15 mužů popravených za povstání roku 1916 bylo sedm absolventů těchto škol. Vůdce hnutí za nezávislost Eamon de Valera prohlásil, že „Irsko vděčí Křesťanským bratřím víc, než si samo uvědomuje“. I on sám absolvoval školu Bratří, stejně jako Gerry Adams, Martin McGuinness, Charles Haughey a Bertie Ahern. Z irských spisovatelů prošli jejich školami Roddy Doyle, Colm Tóibín a Ronan Bennett. I James Joyce strávil krátkou dobu na „bratrské“ škole.

„Křesťanští bratři“ byli na přelomu 18. a 19. století založeni obchodníkem

Mezinárodní centrum Edmunda Rice ve Waterfordu. Foto: edmundrice.ie

„Křesťanští bratři“ byli na přelomu 18. a 19. století založeni obchodníkem Edmudem Ricem, aby učili chudou a znevýhodněnou mládež. Jejich školy vychovály nižší vrstvy připravené pro veřejnou službu, a kvalifikované řemeslníky.

Edmudem Ricem, aby učili chudou a znevýhodněnou mládež.

Školské řady vybudovaly první generaci občanské správy po vyhlášení nezávislosti. Zatímco vyšší profesní třídy vyšly z elitních soukromých škol – jezuitských, cisterciáckých, benediktinských, karmelitánských, školy Bratří vychová-

ly nižší vrstvy připravené pro veřejnou službu a kvalifikované řemeslníky. Správa nově samostatného Irska se musela vyrovnat s Velkou hospodářskou krizí, se světovou válkou a s vnitřními problémy vyvolávané skupinami, jež chtěly navázat na staré konflikty. To nebyl jednoduchý úkol.

Ministryně školství Severního Irsku paní Ruane řekla: „Školy Křesťanských bratří zajišťují kvalitní vzdělání mládeže už od počátku 19. století. Jejich školy vychovály slavné umělce, politiky a sportovce i další lidi všech profesí. Když Edmund Rice založil jejich první školu ve Waterfordu, uvědomoval si úlohu vzdělání v životě občanských komunit. Dnes jeho školy stále prosazují étos rovnosti a respektují jeho odkaz.“

Sám Rice na školách Bratří zakázal tělesné tresty, což byl na tu dobu radikální požadavek. Jak je možné, že se v praxi tato zásada nedodržela a školy se přizpůsobily dobovému trendu, jímž byly tvrdě

Pomník bl. Edmunda Rice v jeho rodišti Callan v Irsku. Foto: en.wikipedia.org

tresty, uplatňované i v nejdražších soukromých školách?

Důvodů bylo více. Na prvním místě uvedme, že až do roku 1968 neexistovalo v Irsku bezplatné střední vzdělání. Školské řády se tedy snažily za každou cenu dosáhnout u žáků takových výsledků, aby dosáhli na stipendium: umožňovaly tak kvalitním žákům přístup k vyššímu vzdělání, na které by jinak nemohli pomýšlet.

Až do získání nezávislosti nepatřily církevní školy v Irsku do státního systému. I když se do něj po roce 1920 do-

staly, nebyla státní ani církevní supervize příliš pozorná. A protože většinu státních úředníků tvořili právě absolventi řádových škol, měli na tomto poli značný vliv. Autoři zasvěcenějších komentářů se shodují, že významnou částí problému byl právě nedostatek kontroly.

Sexuální násilí ve školách

Barry Coldrey, člen a historik Křesťanských bratří žijící v Austrálii, zveřejnil jako první, že sexuální zneužívání v (chlapeckých) školách Bratří bylo dosti rozšířené; stejně jako jiné zlořády se

tolerovalo především kvůli výborným akademickým výsledkům, jichž Bratři ve svých školách dosahovali. Dokázali velmi úspěšně vysadit chlapce z chudého nebo narušeného prostředí vysoko na společenský žebříček. I rodiče zpravidla naléhali: „Udělejte cokoli, aby těmi zkouškami prošel.“

Coldrey tvrdí, že má důkazy, podle nichž vedení Bratří vědělo o sexuálním zneužívání ve svých školách už po roce 1920. Achillovou patou jejich systému byly právě polepšovny „dickensovského“ typu. V roce 1954 museli žáci těchto ústavů vstávat už v 7 ráno, k snídani a večeri jen nenamazaný chleba, v poledne brambory s masem. Ráno se děti učily, pak do 5 hodin odpoledne pracovaly v dílně (krejčovské nebo jiné). Po čaji si hrály na dvoře a v 7 večer už musely jít spát. Jeden z absolventů takového ústavu tvrdí, že k sexuálnímu zneužívání docházelo právě mezi žáky – v noci na přeplněných ložnicích, kde dozírali starší žáci. Ti byli nejčastějšími pachatelí sexuálních útoků.

Proč to Křesťanští bratři trpěli? Jeden z komentátorů uvádí, že ztratili původní étos svého zakladatele a místo toho se ambiciózně zapojili do výchovy irské elity: větší důraz kladli na okázalé projekty zaměřené na intelektuálně zdatnější mládež a z práce dílen v polepšovnách na ně získávali prostředky. Síť polepšoven byla rozsáhlá, ústavy příliš velké. V Irsku se tak téměř o sto let déle udržel typ kolektivní výchovy, který v Británii zmizel už v 19. století.

Jiný komentátor naopak soudí, že fenomén brutality ve školách Bratří byl prostě zrcadlem doby. Je pravda, že se tehdy kázeň prosazovala násilím i v mnoha rodinách.

Vliv školských řádů začal slábnout se zavedením všeobecného vyššího vzdělání a narůstající sekularizací Irsku. Zprávy o zlořádech v jejich školách se začaly objevovat poměrně pozdě. V roce 1995 byl v Belfastu odsouzen P. Brendan Smith, ale Irská republika ho nevydala, což vedlo k pádu vlády. V roce 2005 vyšla Fernova zpráva o špatném zacházení s dětmi v jihovýchodním Irsku: hlavní obviněný spáchal sebevraždu.

V témž roce byla ustavena Murphyho komise, která vypracovala zprávu zve-

Školy Křesťanských bratří zajišťují kvalitní vzdělání mládeže už od počátku 19. století. Jejich školy vchovaly slavné umělce, politiky a sportovce i další lidi všech profesí. Když Edmund Rice založil jejich první školu ve Waterfordu, uvědomoval si úlohu vzdělání v životě občanských komunit. Dnes jeho školy stále prosazují étos rovnosti a respektují jeho odkaz.

Foto: www.trinity.wa.edu.au

Edmund Rice College v Glengormley. Foto: edmundricecollege.co.uk

řejněnou v listopadu 2009. Ta uzavírá, že biskupové zacházeli se stížnostmi špatně. „Diecéze neuplatňovala kanonické předpisy a snažila se vyhnout uplatňování zákonů státu,“ říká se ve zprávě.

Už v květnu 2009 byla zveřejněna zpráva soudkyně Ryanové, která zhodnotila polepšovny, sirotčince a „magdalenkové prádelny“. Práce obou komisí se zúčastnili i zástupci obětí. Kontrolovaly se čtyři způsoby špatného zacházení s dětmi: tělesné, sexuální, nedbalostní a citové. Tělesné špatné zacházení zahrnuje tělesné tresty včetně kopanců. Nedbalostní zahrnuje například „nedostatečné topení“, do citového patří „nedostatek vřelosti a citu“. 82 % tělesných trestů se přitom odehrálo před rokem 1970, tedy v době, kdy se takové tresty udělovaly i v rodinách. Sexuální špatné zacházení zahrnuje polibky, bezkontaktní zneužívání včetně pozorování ve sprchách a nevhodné sexuální řeči. Třetinu případů tvoří „nevhodné mazlení a kontakt“. Z násilnění je hlášeno ve 12 % případů. Většinu „špatně zacházejících“ tvoří kněží, ale laici (ovšem včetně Bratří). Kněží je pouze 12 % případů a u nich většinou nešlo o násilnění.

Staré Irsko

Zkušenosti absolventů škol vedených školskými řády jsou různé. V listě *Irish Democrat* píše jeden bývalý žák: „Ti nejhorší z irských Školských bratří byli skutečně hrozní, ale oni poskytovali lev-

ně nebo i zadarmo utrpení a ponižování, za jaké bohaté rodiny se šlechtickými tituly platily soukromým školám velké peníze.“ Líčí pak praktiky uplatňované v blízké soukromé škole, které – podle něho – byly ještě horší.

Irsko samo má za sebou krutou historii. Brutální okupace za strany Angličanů, opakované hladomory a boj za samostatnost vytvořily společnost, kde krutost nebyla ničím neobvyklým. Ke krutým poměrům ostatně patřila i masivní emigrace, kdy už dospívající děti musely odcházet do zámoří. V Irsku se dlouho tolerovalo domácí násilí a alkoholismus v míře, jež převyšovala zvyklosti jiných katolických kultur. Rolnické Irsko bylo až do sedmdesátých let minulého století zemí Třetího světa. Z tohoto prostředí se rekturovala většina Křesťanských bratří.

Ti se přitom starali o děti z chudého, rozvráceného prostředí. Jak víme např. z Dickensova *Olivera Twista*, i v jiných společnostech byly takové instituce charakteristické krutostí, klimatem strachu, a svévolnými tresty. Přitom klima doby se i v jiných zemích vyznačovalo přesvědčením, že nápravné instituce pro děti musejí být vedeny v kasárenském duchu, který nepočítá s citovými potřebami dětí.

Pohled z odstupu

Máme-li v českém prostředí pochopit „irský problém“, musíme si také uvědomit některá pojmová zkruslení. Pře-

devším slovo *abuse*, zneužití, se v češtině chápe jen jako „sexuální zneužití“. V angličtině označuje jakékoli špatné zacházení, především tělesné tresty. Nepřesné je také označování problému za „zneužívání kněžími“, protože Bratři a Sestry výchovných řádů kněžími nebyli, i když skládali slib chudoby a sexuální zdrženlivosti.

Jestliže dnes irští biskupové vyjadřují zahanbení a lítost nad výstřelky, k nimž v těchto školách docházelo, je třeba také vidět, že nápravné školy se ujal úkolu, který nikdo jiný nebyl ochoten přijmout, a že měly výborné vzdělávací výsledky.

Při přípravě tohoto článku jsem narazila na potíž, jak vyčíslit procentuální výskyt špatného zacházení ze strany duchovních osob (ne nutně kněží). V sebekritické zprávě dublinské diecéze se mluví o více než 40 duchovních, kteří byli svými oběťmi (přes 300) obviněni. Přitom jen v této diecézi Křesťanští bratři dodnes provozují 21 škol. V hrabství Clare jsou to čtyři školy, v Corku osm škol, v Galway dvě, v Kerry a Kildare po jedné, v Kilkenny a Limericku po třech, dále po jedné v Louth, Mayo a Roscommonu, Meath dvě, v Tipperary čtyři, ve Waterfordu pět a ve Wexfordu tři.

Jestliže dnes irští biskupové vyjadřují zahanbení a lítost nad výstřelky, k nimž v těchto školách docházelo, je třeba také vidět, že nápravné školy se ujal úkolu, který nikdo jiný nebyl ochoten přijmout, a že měly výborné vzdělávací výsledky.

Komu tedy pověsit na krk „žernov osličí“? Biskupové se jistě provinili tím, že problém podcenili a nevěnovali pozornost stížnostem absolventů nebo jejich rodičů. Učitelé sbory církevních škol mezi sebou trpěly lidi, jejichž sadistické sklony jim byly známy. Na druhé straně právě tyto školy pomohly ke společenskému postupu dětem, které by jinak zůstaly bez kvalifikace nebo na ulici. Stálo to za to? To si musejí zhodnotit Irové.

Je totiž třeba na závěr poznamenat, že solidarita s církevními školami, jež přehlížela jejich nedostatky, neměla při-

márně náboženský, ale spíše vlastenecký motiv. Irsko se probouzelo do samostatnosti ožebračené, vyčerpané a zaostalé. Za samostatnost bojovalo i teroristickými prostředky. Zaměřilo se především na cíle a méně hodnotilo prostředky. To se nemohlo neodrazit na charakteru jeho škol. Na druhé straně Anglie, jako vyspělý stát, neměla ve stejné době školy o mnoho lepší. A dnes, kdy se provedly reformy kladoucí blaho dětí před akademické standardy, je anglické veřejné školství v rozvratu, kriminalita mládeže roste a přibývá mladých lidí bez vyhlídek.

Tím nechci říci, že by irští katolíci neměli kriticky hodnotit svou minulost. Myslím si jen, že by ostatní národy neměly spěchat s vyjímáním třísky z jejich oka, aniž by kriticky zkoumaly stav oka vlastního.

Michaela Freiová

Autorka článku je šéfredaktorkou týdeníku RC Monitor a internetového zpravodajského serveru Res Claritatis.

PRAVDA OSVOBOZUJE, BYŤ ZROVNA NEVÍTĚZÍ

Co nám přineslo dvacet let demokracie?

Máme hledat pravdu. Jen to je člověka důstojné. Jen pravdivý pohled na věci totiž vede také k nacházení správných cest k jejich zlepšování.

Vnější svoboda a hmotný blahobyt nejsou cíle, ale pouze prostředky napomáhající dobru a štěstí lidí. Nemůžeme tedy očekávat, že samy o sobě zajistí zlepšení lidí a povznesení morálky. Jen pravda nás může osvobodit, ne nějaké politické systémy a jejich mechanismy.

Doba po pádu komunismu v naší zemi (k němuž fakticky nedošlo 17. listopadu, ale až v průběhu prosince 1989) může připadat zvláště starším lidem poměrně krátká. A přece je stejně dlouhá, jako bylo trvání tzv. první republiky. Do značné míry je tedy možné již hodnotit nejen události a charakter tohoto období, ale i jeho důsledky a dopady pro naši současnost. Vždyť se během něj už vyměnila jedna generace, takže příjmením mladí lidé jsou pozname-

nání spíše poměry postkomunistickými než těmi předchozími.

Měli bychom se proto již oprostít od zvyku svádět vše negativní kolem nás na komunismus a přestat se opájet představou, že v důsledku současné demokracie se musí lidé postupně, leč nutně zlepšit, byť to bude třeba dlouho trvat.

Strom poznáme po ovoci

Z hlediska čistě politického je současný systém bezpochyby lepší než ten minulý.

Nemusíme se bát vězení za své náboženské aktivity nebo kritiku vlády a po stránce hmotné se máme jako celek tak dobře jako nikdy předtím. Jenomže způsob řízení státu, vnější svoboda ani hmotné statky nejsou cíle, ale jen určité prostředky, jež mají napomáhat dobru a štěstí všech lidí v nejširším smyslu. A tak bychom se měli ptát: Byly změny spojené s pádem komunismu podstatné, hluboké a ve svých důsledcích blahodárné?

K nalezení správné odpovědi na tuto zásadní otázku je třeba zamýšlet se nad naší současností. (Strom poznáme po ovoci.) A tak uvažujme: Jsou dnešní lidé třeba oproti 70. a 80. letům 20. století celkově šťastnější a lepší? Je dnes mezi nimi víc lásky, upřímnosti, poctivosti, nezištnosti? Je víc věrnosti v manželstvích a harmonie v rodinách? Mají Češi víc lásky a úcty ke svému národu a hrdosti na něj? Je mezi lidmi víc zájmu o křesťanství a sympatií k Církvi? Hledí dnes běžný člověk do budoucnosti s větší důvěrou a nadějí, nebo spíše s větším strachem?

Byl-li stav společnosti dříve přeci jen lepší (i při vší té bídě), vůbec to neznamená, že byl lepší také tehdejší politický režim. Politika je věc jedna, morálka společnosti druhá. Tyto skutečnosti se samozřejmě vzájemně ovlivňují, ale nejsou spolu svázány úplně těsně. Nepochybně i komunismus – a zvláště on, mj. i poměrně dlouhou dobou svého trvání – se podepsal na obecném duchovním, mravním a kulturním úpadku národa. Ale ani totalita nacistická, ani liberalismus kladoucí důraz na hmotný blahobyt, smyslové požitky, povrchně chápanou svobodu a prosazování sebe na úkor druhých nejsou mravně povznášející.

Pravda vás osvobodí

Máme hledat pravdu. Jen to je člověka důstojné. Jen pravdivý pohled na věci totiž vede také k nacházení správných cest k jejich zlepšování. Hledejme tedy pravdu také o poměrech kolem nás. K tomu je třeba vycházet spíše z toho, co sami vidíme kolem sebe, co slyšíme od běžných lidí, než z toho, co je nám předkládáno od těch, kdo se žijí ovlivňováním veřejného mínění. Věřit bychom měli spíše lidem nezaujatým, než stoupcům a pro-

„Já jsem cesta, pravda a život.“ Mozaika vítězného Krista, detail, 6. století, Ravenna, Itálie
Foto: employees.oneonta.edu

pagátorům určitých politických režimů a uspořádání.

Jen pravda nás může osvobodit, ne nějaké politické systémy a jejich mechanismy. Chceme-li ji nacházet, nesmíme se bát hledět jí do očí i tehdy, když není zrovna příjemná. Přitom ale vůbec nemusíme věšet hlavu. Právě vidění věcí nedobrych nás povzbuzuje k tomu, abychom nespolehali na lidi a jejich výmysly, ale skládali svou naději do Boha. Pravá křesťanská naděje vede k radosti ze života i k odvaze dál hledat pravdu.

Vít Cigánek

Chceme-li nacházet pravdu, nesmíme se bát hledět jí do očí i tehdy, když není zrovna příjemná. Přitom ale vůbec nemusíme věšet hlavu. Právě vidění věcí nedobrych nás povzbuzuje k tomu, abychom nespolehali na lidi a jejich výmysly, ale skládali svou naději v Boha. Pravá křesťanská naděje vede k radosti ze života i k odvaze dál hledat pravdu.

DĚJINY NADĚJE

Advent je dobou díky za Zjevení a za Boží lid

Dieric Bouts, Setkání Abraháma a Melchisedecha (1467)
Foto: en.wikipedia.org

Touha po záchraně člověka

Harmonii dokonalého Božího díla ruší od doby vyhnání z ráje jakási falešná nota. V dějinách národů i v osudech jednotlivců občas zaskřípe tak silně, že někteří lidé začnou pochybovat nejen o vlohách božského skladatele, ale i o samotné jeho existenci. Někteří tuší, že ten rámus do partitury nepatří, a snaží se ho vlastními silami utlumit nebo aspoň izolovat. Jiní s bolestí zjistili, že oni sami jsou příčinou disharmonie a že se s tím dá udělat jen velmi málo. Nicméně touha po záchraně, po pokoji a po štěstí nejen provází, ale dokonce utváří celé dějiny lidstva a každého člověka. Je základem jakési přirozené nábožnosti člověka, která v různých dobách a kulturách dostávala různou podobu; někdy dokonce hrůznou. Nicméně společným jmenovatelem všech náboženských systémů byla vždy touha po smíru s Bohem či božstvem, které ovládá běh světa i lidské osudy. Někteří náboženství se v této snaze přiblížila až k vrcholům toho, co člověk může sám pro svoji spásu udělat, a právem si zaslouží náš obdiv. Ale ani tento vrchol lidských možností v oblasti poznání a duchovních výkonů nestačil ke skutečné blízkosti s Bohem. Všechna snaha byla marná...

...dokud Bůh sám neudělal první krok přes propast, která dělí Tvůrce od tvora, Svatého od hříšníka. Jedinou nadějnou odpovědí na lidskou prohru a touhu po smíru je Boží odpověď ve Zjevení.

Příslib spásy

Už v ráji Bůh slibuje ženě potomstvo, které rozdrtí hadovi hlavu. S povoláním Abraháma tento příslib dostává konkrétnější formu: Bůh si vybírá prostor, který se stane dějištěm spásy. Bude jím Abrahámovo potomstvo – izraelský národ – a Palestina. Do tohoto prostoru se od té chvíle začíná koncentrovat Boží Zjevení – Bůh připravuje svůj lid na příchod zachránce a vyjasňuje jeho podobu.

Dvojitý aspekt spásy

Od počátku má Boží příslib spásy dvě linie: jedna zdůrazňuje, že spásu lze očekávat jedinečně ze strany Boží; Bůh sám to bude, kdo zachrání svůj lid. Druhá linie jakoby toto tvrzení oslabovala, když učí Izrael doufat v příchod krále, Pomazaného (Mesiáše). Znamená to snad, že člověk, byť mimořádně Bohem vyvolený a omilostněný, se může stát toužebně očekávaným řešením všech lidských bolestí?

Tento dvojitý aspekt spásy se snažili pochopit a sloučit židovští učenci různými způsoby, ne vždy úspěšně. Představy o spase byly jednou příliš duchovní, jindy zase politické. Snad nejvíce napověděl Bůh o protnutí těchto dvou linií Izaiášovým proroctvím o trpícím služebníkovi.

Zapomeňme na chvíli, že si říkáme křesťané, a zkusme si přečíst tento text očima a myslí židovského učence žijícího půl století před Kristem. Z krásného a smysluplného textu, v němž jsme jasně poznávali Krista, se najednou stane text temný, plný nejasností a hádank: Proč musí slavný zachránce trpět? Mluví se tu vůbec o zaslíbeném Mesiáši? Jaký význam má jeho trápení pro ostatní lidi? Jak může jeden člověk trpět zástupně za všechny?

Bůh se stane člověkem

Na tyto otázky neexistuje v lidské logice odpověď. Ani nejsmělejší lidský rozum by se neodvážil té hypotézy, která se nakonec stane skutečností: sám Bůh se stane člověkem, aby v sobě spojil obě pro-rocké linie. V Ježíši Kristu Bůh nemusí slevovat ani čárku ze svého Zjevení, všechno je v něm obsaženo v plnosti.

Advent je dobou díky za Zjevení. Ale také dobou díky za Boží lid, který Zjevení přijal a stal se půdou pro jeho rozvinutí, i když ne vždy úrodnou a rovnoměrně zavlažovanou. Tento lid pochopil, že ho Hospodin volá, a přijal vysoké nároky, které pro něj z toho vyplývaly. To, že nepřijal jako celek také vyvrcholení své cesty, je lidsky docela pochopitelné – způsob záchrany natolik přesahuje lidské chápání, že nemohl být ani výslovně ve Zjevení před Kristem formulován. Čas spásy byl naznačen jen pomocí znamení. Vyžadovalo to tedy skutečně obrovskou intuici víry a Boží omilostnění, aby Izraelita rozpoznal v Ježíši Nazaretském slíbeného Mesiáše.

Pro nás je to výzva k vděčnosti, že jsme přišli v podstatě „k hotovému“, že je nám dáno Zjevení ve své úplnosti. Známe prostor, čas i způsob naší spásy, věrohodnost už za nás ověřily věky. Nám zbývá otevřít srdce a přivlastnit si nabízenou milost vírou a láskou.

-ef-
převzato z časopisu Amen 12/1998

Známe prostor, čas i způsob naší spásy, věrohodnost už za nás ověřily věky. Nám zbývá otevřít srdce a přivlastnit si nabízenou milost vírou a láskou.

Salve 3/09 – Jeruzalémská biblická škola

Třetí číslo revue *Salve* v roce 2009, který by mohl být klidně nazván Rokem Bible pro četnost biblických počinů v naší zemi, je věnováno jednomu z nejpodstatnějších a nejzajímavějších katolických biblických projektů 20. století, *Jeruzalémské Bibli*, s níž je ovšem neoddtělně spojen fenomén Jeruzalémské biblické školy.

V úvodní studii historika Tomáše Petráčka o dějinách Jeruzalémské biblické školy se před námi otevírá dramatická doba boje za moderní katolickou exegezi, jejímž plodem bylo právě také založení této školy francouzskými dominikány v roce 1890. V hutném nástinu dějin první akademické instituce na území Svaté země procházíme nejen pionýrskými lety začát-

ku 20. století, ale i dobou archeologických objevů a dramatických politických zvratů po II. světové válce a rozcestími současnosti. Atmosféru počátků školy zachycují i úryvky ze vzpomínek zakladatele, Marie-Josepha Lagrange OP.

Objevnu prací je studie Pavla Jägera, Lukáše Noska a Tomáše Petráčka o českých žácích Jeruzalémské biblické školy, ukazující v medailonech 12 českých biblistů, mezi něž patřily takové osobnosti jako Vincent Zapletal OP, Alois Musil, Jan Hejčl či Pavel Škrabal OP, jak významný byl jejich podíl v prvních desetiletích školy a z jak kvalitních kořenů moderní česká biblistika vyrůstá.

V monografické studii slovenského dominikána Benedikta R. Hajase OP se dále setkáváme s osobností významného ředitele školy Rolandem de Vaux OP, vynikajícím archeologem a filologem, který stál v počátcích studia Kumránských svitků.

Poválečné dějiny Jeruzalémské biblické školy jsou spojeny především s projektem *Jeruzalémské Bible*. O jejím překládání do češtiny hovoří v rozhovoru manželé Halasovi a otcové biskupové Krátký a Duka OP, když vzpomínají na fascinující dobrodružství téměř desetiletého podzemního překládání a editování Písma svatého, které po dalším dvacetiletí ve svobodných poměrech vyústilo v letošní vydání *Jeruzalémské Bible* v jednom svazku.

Budoucnost projektu *Jeruzalémské Bible* nastiňuje současný profesor Biblické školy O.-T. Venard OP, když představuje myšlenku edice nazvané „Bible ve svých tradicích“. Rozborem unikátních archivních materiálů z doby přípravy prvního vydání *Jeruzalémské Bible* ukazuje dynamické principy přístupu jeruzalémských profesorů a dalších pomocníků, které ústí do současné snahy po novém edičním uchopení Písma svatého.

Celé číslo uzavírají obsáhlá kalendária dějin Jeruzalémské biblické školy a dějin českého překladu *Jeruzalémské Bible*. Nechybí ani blok recenzí (např. Stanislava Soušedíka o knize Jolany Polákové či Pavla Mareše o biblistické monografii Josefa Bartoňe). Obrazový doprovod tvoří unikátní a dosud v takové šíři nepublikované fotografie z archivu Jeruzalémské biblické školy, přibližující hlavní aktéry jejich dějin a místa, na nichž se události odehrávaly.

salve.op.cz

Tomáš Špidlík: Vatikánské promluvy (C)

Historická zkušenost ukazuje, k jakým absurditám dospěje člověk, když vyloučí Boha z horizontu svých rozhodnutí a svého jednání. Přinášet Boží slovo do všedních dnů je darem duchovního otce, který tím duši podává pravý lék. Tento svazek obsahuje pokračování doposud nevydaných promluv kardinála Špidlíka, pronesených na vlnách Vatikánského rozhlasu. Vnímavému českému čtenáři přinese stejný užitek jako předcházejí svazky jeho vzácných a neotřelých homilií.

www.refugium.cz

Vybíráme z redakční pošty

Dobrý den,

moc děkuji za přiložené CD k poslednímu číslu *RC Monitoru*. To, co mi posledních několik adventů velmi chybělo, bylo právě toto. Konečně je to tady!!!! Jako průměrná varhanice na vesnici to velmi oceňuji, hlavně mužské hlasy (kvalitní mužské hlasy), protože se mi zdá, že ty jsou v dnešní době velmi málo slyšet.

Také mi vadí, že v obchodech se „odrhují“ krásné vánoční koledy, které do období adventu vůbec nepatří. Každý čas má své. Advent je velmi krásné období, vždy se na něj těším právě pro jeho očekávání, pro jeho specifickou (středověkou) hudbu, pro čas příprav na příchod Pána.

Váš týdeník si vždy s velkým zájmem přečtu. Děkuji Vám, že se mu – nám věnujete. Nejen text bývá velmi zajímavý, ale také kopie slavných obrazů. Prosím pokračujte v tomto dobrém díle, ať Vám Pán požeňná.

Ludmila Lišková

Dobrý den,

děkuji vám za zasílání týdeníku *RC Monitor*, za zprostředkování zpráv ze světa a promluv Svatého otce. Je to pro mě důležitá duchovní četba. Také jsem uvítal hezké a užitečné přílohy: CD s roráty a DVD *Křesťané ve společnosti*.

Zdraví

K. P., Praha

Vážená redakce,

s potěšením jsem dnes přijal další číslo *RC Monitoru*, z něhož se od jisté doby stal reprezentativní časopis nejen vzhledově a úpravou, ale zejména i obsahově. Dokáže skutečně nejen dovzdělat, ale i velice duchovně potěšit [...]. Jsme s manželkou velice zvědaví na obsah přiloženého souboru DVD a věříme, že jejich obsahem obohatíme některé z našich farních shromáždění

Přijměte upřímné poděkování za Vaši obecně prospěšnou práci.

Jana a Lubor Bořkovi

Poznámka k týdnu

Španělsko na křižovatce

Někdejší bašta katolicismu v tenatech kultury smrti

Koncem listopadu socialisté a další strany prosadily ve španělském parlamentu v prvním čtení vládní návrh zákona umožňující snazší přístup k umělému potratu. Zákon, který odmítla římskokatolická církev i konzervativní Lidová strana, umožní potrat do konce 14. týdne těhotenství. Bez předchozího souhlasu rodičů budou moci na potrat i šestnáctileté.

Nyní bude zákon projednán před postupem do dalšího čtení příslušným parlamentním výborem a nemělo by se o něm definitivně rozhodnout dříve než na jaře.

Od roku 1985 je ve Španělsku potrat dovolen, ale jen v případě těhotenství jako důsledku znásilnění nebo při vážném ohrožení zdraví matky či dítěte. Španělsko, donedávna považované za katolickou zemi, se tak opět přiblížilo svíravému objetí kultury smrti. Počet umělých potratů postupně roste. Jestliže v roce 1998 bylo provedeno 54 tisíc interrupcí, v roce 2007 (novější data nejsou ještě k dispozici) nedostalo právo se narodit již 112 tisíc španělských dětí.

Proti návrhu demonstroval v polovině října jen v Madridu více než milion

lidí. Sjednocujícím heslem demonstrantů, kteří pocházeli ze všech vrstev společnosti, byla myšlenka: „Každý život má svou cenu.“ Oproti očekávání byla právě tato demonstrace velkou manifestací života – nechyběli rodiče s kočárky, malé děti, mládež ani senioři.

Demetrio Fernández, biskup španělské diecéze Tarazona, při této příležitosti prohlásil, že Evropa je kvůli potratům smrtelně nemocná. Pokračující liberalizaci potratové legislativy označil za „skutečnou ekologickou katastrofu“, která Evropu postupně promění v „kontinent smrti“. Tato spirála zla se dotýká nenarozeného dítěte, jeho matky, otce počatého života, širší rodiny i pracovníků ve zdravotnictví. Potraty je tak zasažena celá společnost. Biskup Fernández zdůraznil v pastýřském listu, že kdyby v Evropě nedošlo k 50 milionům legálních potratů, dnes by 50 milionů mladých lidí vyplnilo mezeru, kvůli níž Evropa „předčasně stárne a topí se v smutku a beznaději“.

Dále varoval, že zákon povede k zvýšení počtu těch, kteří se nenarodí, bude-li

potrat označen za právo chráněné falešnou svobodou. Z psychologického hlediska je každá žena, která podstoupí potrat, poznamenána na celý život. „Dosahnou toho, že dnes bude z jejich těla odstraněno „něco, co se jí nehodí“ – ale nikdy ze svých myslí a srdcí neodstraní vinu za skutek, kterého se dopustily. Znam mnoho žen, které si marně pokoušejí odpustit, dokud nejsou konfrontovány se silou Božího milosrdenství“, napsal biskup. „Zatímco se feministky dovolávají svobody, důstojnost ženy je likvidována snahou udělat z žen objekt chvilkové rozkoše a požitku bez odpovědnosti.“

Socialistický premiér José Luis Rodríguez Zapatero během svého působení od roku 2004 stihl prosadit jak manželství homosexuálních párů, tak výrazné zjednodušení a zrychlení rozvodů.

Když jsem se začel do aktuálního zpravodajství, vytanulo mi na myslí proslulé (tehdy socialistické) heslo z třicátých let, že se ve Španělsku bojuje za Prahu. Dnes se ve Španělsku svádí rozhodující bitva o celou Evropu.

Josef Mudra

LITURGICKÁ ČTENÍ

13. 12. Neděle **Sof 3,14–18a, Iz 12, Flp 4,4–7, Lk 3,10–18**

3. neděle adventní

14. 12. Pondělí **Nm 24,2–7.15–17a, Žl 25, Mt 21,23–27**

památky sv. Jana od Kříže

15. 12. Úterý **Sof 3,1–2.9–13, Žl 34, Mt 21,28–32**

sv. Valerián

16. 12. Středa **Iz 45,6b–8.18.21b–25, Žl 85, Lk 7,19–23**

sv. Adelhaida (Adéla)

17. 12. Čtvrtek **Gn 49,1a.2.8–10, Žl 72, Mt 1,1–17**

sv. Lazar

18. 12. Pátek **Jer 23,5–8, Žl 72, Mt 1,18–24**

sv. Rufus a Zosim

19. 12. Sobota **Sd 13,2–7.24–25a, Žl 71, Lk 1,5–25**

bl. Urban

Res Claritatis MONITOR – zpravodajský týdeník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Šéfredaktor: Mgr. Michaela Freiová. Redaktoři: Mgr. Dagmar Kopecká, Mgr. Ondřej Vaněček. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 15 Kč, což pro tento rok činí 465 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.